

TANTÁRGYI TEMATIKA ÉS FÉLÉVI KÖVETELMÉNYRENDSZER TRO1026 Magyarország története, 1790–1914

A tantárgy általános célja: A hallgatók történelemszemléletének alakítása a történettudomány legújabb kutatási eredményeinek felhasználásával. Az előadások szolgáljanak mintául arra, hogy hogyan kell a lényegyet kiemelni, az események közötti összefüggést, az ok-okozati kapcsolatot bemutatni.

A tantárgy tartalma: A kései feudalizmus gazdasági és társadalmi viszonyainak bemutatása. A reformmozgalom kibontakozásának feltételei, a polgári átalakulás fő kérdései, politikai programok, a liberálisok és konzervatívok küzdelme a reformkori országgyűléseken, ezek eredményei. A magyar politikai elit és a Habsburg-ház érdekellentéte 1848–1849-ben, a Bach-korszakban. Az érdekellentétek feloldásának kísérletei az 1860-as évek elején, a kiegyezés. A dualista államberendezkedés jellemzői.

Féléves tematika:

1. (hét) Az 1790-1791. évi magyar nemesi mozgalom. A nemzetté válás kezdete
- 2-3. A liberális reformmozgalom kibontakozásának feltételei az 1820-as évek végén, az 1830-as évek elején
- 4-5. A reformországgyűlések: a liberálisok és a konzervatívok erőviszonyának alakulása, meghatározó politikusok, a törvénykezés sikerességének értékelése
- 6-7. Széchenyi István és Wesselényi Miklós politikai pályája, szerepük a reformmozgalom kibontakozásában
8. Kossuth Lajos politikai pályafutása 1848-ig
9. A nemzeti és nemzetiségi kérdés a reformkorban
- 10-11. Az 1848-as márciusi forradalom Pozsonyban és Pesten, az áprilisi törvények, a Batthyány-kormány tevékenysége
12. Az 1848-49-es magyar szabadságharc: Jelačić, Windischgrätz, Haynau támadása és az orosz intervenció

13. Zárthelyi dolgozat

14. A Habsburg Birodalom újjászervezése a magyar szabadságharc bukása után. A neoabszolutizmus fény- és árnyoldalai

Az előadásokon történő részvétel: az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése:

A vizsga típusa: szóbeli

A vizsgára bocsátás feltétele és az érdemjegy kialakításának módja: 2021. május 12-én az addig elhangzott előadások anyagából zárthelyi dolgozatot írnak a hallgatók. Ennek eredménye és a vizsgatétel elmondására kapott jegy átlaga adja a kurzus érdemjegyét. A sikeres érdemjegy megszerzésének feltétele, hogy egyik érdemjegy sem lehet elégtelen. Sikertelen zárthelyi dolgozat javítására a vizsgaidőszakban biztosított lehetőséget.

A szóbeli vizsga témakörei:

1. Az 1790-1791. évi magyar nemesi mozgalom. A nemzetté válás kezdetei
2. Magyarország gazdasága a XIX. század első felében: hagyományos és átalakuló gazdaság
3. Magyarország társadalma a XIX. század első felében: kiváltságosok és alattvalók
4. A liberális reformmozgalom kibontakozásának feltételei az 1820-as évek végén, az 1830-as évek elején
5. A reformországgyűlések: a liberálisok és a konzervatívok erőviszonyának alakulása, meghatározó politikusok, a törvénykezés sikerességének értékelése
6. Széchenyi István és Wesselényi Miklós politikai pályája, szerepük a reformmozgalom kibontakozásában
7. Kossuth Lajos politikai pályafutása 1848-ig
8. A nemzeti és nemzetiségi kérdés a reformkorban
9. Az 1848-as márciusi forradalom Pozsonyban és Pesten, az áprilisi törvények, a Batthyány-kormány tevékenysége
10. Az 1848-49-es magyar szabadságharc: Jelačić, Windischgrätz, Haynau támadása és az orosz intervenció
11. A Habsburg Birodalom újjászervezése a magyar szabadságharc bukása után. A neoabszolutizmus fény- és árnyoldalai
12. Az osztrák-magyar kiegyezéshez vezető út (1860–1867)
13. A dualista államszervezet kialakulása

Kötelező, ajánlott irodalom és források:

Polgárosodás és szabadság. (Magyarország a XIX. században). Szerk. Veliky János. Bp., 1999.
19. századi magyar történelem 1790–1918. Szerk. Gergely András. Bp., 2005.

Magyarország története a 19. században. Szöveggyűjtemény. Szerk. Pajkossy Gábor. Szöveggyűjtemény a magyar történelem forrásaiból, 1790–1962. Szerk.: Nagy József.

- Katus László: A modern Magyarország születése. Magyarország története, 1711–1914.
Csorba László–Velkey Ferenc: Reform és forradalom, 1790–1849. Debrecen, 1998.
Fónagy Zoltán: Modernizáció és polgárosodás, 1849–1914. Debrecen, 2001.
Estók János: Magyarország története 1849–1914. Bp., 1999.
Fónagy Zoltán–Dobszay Tamás: Széchenyi és Kossuth. Bp., 2003.
Dobszay Tamás: Önfelmentéstől a felelősségvállalásig, konszenzustól a diskurzusig. In: Jólét és erény. Tanulmányok Széchenyi István Hitel című művéről. Bp., Reciti, 2014. 77–95.
mek.oszk.hu/13500/13581/13581.pdf
Gergely András: Széchenyi István. Bp., 1998.
Fónagy Zoltán: Wesselényi Miklós. Bp., 1998.
Pajkossy Gábor: Kölcsey Ferenc Országgyűlési napló. Századok, 2001/5.
Pajkossy Gábor: Kossuth Lajos. Bp., 1998.
Szabad György: Kossuth irányadása. Bp., 2002.
Hermann Róbert: Kossuth Lajos és kora. Bp., 2002.
Pajkossy Gábor: Kossuth és a kormányzati terrorizmus politikája 1835–39. Századok, 1994/5.
Sándor Pál: Deák a történelmi személyiség. Századok, 1993/1.
Molnár András: Deák Ferenc. Bp., 1998.
Deák Ferenc élete és kora. Bp., 2003.
Deák Ágnes: Deák Ferenc. Bp., 2003.
Erdődy Gábor: Batthyány Lajos. Bp., 1998.

Erdődy Gábor–Hermann Róbert: Batthyány–(Szemere.) Bp., 2002.
Veliky János: Eötvös József. Bp., 1998.
Fenyő István: A centralisták. Bp., 1997.
Schlett István: Eötvös József. Bp., 1987.

1849–1867

Somogyi Éva: Abszolutizmus és kiegyezés 1849–1867. Bp., 1981.
Deák Ágnes: Társadalmi ellenállási stratégiák Magyarországon az abszolutista kormányzat ellen 1851–1852-ben. Aetas, 1997/4.
Benedek Gábor: Ciszlajtániai tisztviselők a neoabszolutizmus-kori Magyarországon. Aetas, 1997/4.
Pap József: Én is a passzív ellenállók egyike voltam...!? Aetas, 2000/1–2.
Pap: József: A passzív ellenállás, a neoabszolutizmus korának mítosza? Aetas, 2003/3-4.
Benedek Gábor: Kollektív amnézia: honvédtiszti hivatalvállalás a Bach-korszakban. In: Dobrossy István (szerk.) Mikrotörténelem: Vívmányok és korlátok. A Hajnal István Kör–Társadalomtörténeti Egyesület 1999. évi miskolci konferenciájának előadásai. Miskolc, 2003.
Dobszay Tamás: A magyar alkotmányosság őre. Deák Ferenc az 1861. évi országgyűlésen. Rubicon, 2003/9–10.
Estók János: Keskeny ösvényen. Rubicon, 2003/9–10.

1867–1914

Kozári Monika: A dualista rendszer. Bp., 2005.
Gerő András: Dualizmusok. A Monarchia Magyarországa. Bp., 2010.
Galántai József: A Habsburg-monarchia alkonya. Bp., 1985.

Nyíregyháza, 2021. február 1.

Dr. habil. Zsoldos Ildikó
intézetigazgató, főiskolai tanár